

Midnatt råder ...

En judisk tomtes bekännelser

Vid stora sjukhus kan man på julafton samla ihop till en *minjan* av judiska läkare. Det vill säga tio omskurna män, vilket är det minimum religionen påbjuder för att kunna förrätta bön. En av mina ännu ouppfyllda drömmar har varit att samla alla jourjudar till en julotta. Där sjunger vi trosbekännelsen *shma jisroel*, hör Israel, och ber för nattens räddade och avlidna på det att det skall gå dem väl i livet respektive döden.

Ty vad inom kristendomen kan komma närmare den synagogala oredan, där liturgin ställs åt sidan och man diskuterar affärer – både kärleksdito och aktiedito – än just julottan. När juldagsmorgon glimmar står Svensson et consortes i kyrkan och snackar frimodigt, lite lätt dragna av dryckjomet, om vad som sig haver timat i socknen. Men denna judiska böndag låter nog vänta på sig.

I stället får man som helgens stora begivenhet och som barnläkare byta ut sin snövita läkarrock mot den röda tomterocken och i mån av ålder växla sitt skägg mot bomull. Sedan bär det av mot avdelningen med en ordentlig säck över ryggen, medan stetoskopet ligger kvar i vitfickan och väntar på hjärtljuden senare mot kvällningen.

Finns det några snälla barn här idag? frågar man lite vilset efter att ha knackat på dörren och fått syn på lilla Emelie. Hon är lika röd i nyllet som jag. Kanske för att hon upptäckt att tomten inte tror på sig själv. Man rör sig lite taffatt, ty alla tomteskildringars vett och etikett har man bara läst om i böckernas värld och inte upplevt i verkligheten. Man försöker försiktigt tassa in i rummet och sjunga »Midnatt råder, tyst det är i huset ...»

Då blir det verkligen tyst för man har

redan kommit av sig eftersom man aldrig lärt sig texten.

Detta kanske är första julen man firar i sitt liv fastän man redan fallit för medelåldersstrecket. Men i pediatrikeryrket ingår att göra bort sig, annars är man a priori misslyckad i barnaögon. Där är skrattet måttet på ens empatiska förmåga. Säkert har denna parameter studerats på sociala medicinska kliniker någonstans i Sverige, ty där räddas om inte liv så dock själar.

Jag vet att man ska fråga om barnet varit snällt. Oberoende av om det heter Muhammed eller Moses och att ingen av konfessionerna firar jul. Ty nu är det den råa merkantilismen som råder. Övriga trossamfunds barn skickas hem, bara de orkar säga att de vill krubba med Jesusbarnet vid hemmets helande härd.

Emelie sitter där snällt och ingen tänker på att hennes njurar är nära kollaps utan bara på att hon skall få sin

prasslande klapp på vilken ett grötrim uttalar att »när du sitter här och lider, vi på avdelningen för dig strider». Och så packar RödEmelie upp sin docka och blir hjärtans glad.

Sedan sjunger jag »Nu är det jul igen ...», men gör en genant konstpaus, för jag kan bara att »... far är full igen». Jag säger att jag är så glad att Emelie varit snäll i år och att mamma och pappa inte har det helt lätt. Är hon lika snäll nästa år lovar jag att komma tillbaka med kälke och renar. Det känns lite förljuget måste erkännas, men det är väl för att jag inte är kulturkompetent. Trots luva på huvudet och med allt glitter runt halsen är det svårt att säga sådant man inte själv upplevt.

Denna afton brukar vara den mest fridfulla på hela året. Det kommer inte en enda patient till akuten mellan Disneylands tecknade serier, då jag är strängt upptagen med att pynta upp mig till tomtefar, och ett larm på förlösningen strax före midnatt. Då hoppas jag för Guds skull att inga nya Jesusbarn ser världens ljus och ställer till ett nytt elände i religionens namn.

Den ende av oss judiska läkare som översköls med jobb är faktiskt psykiatern. Jag ringer till honom direkt efter tomtningen och säger att det känns tomt. Det enda som känts rätt är säcken på ryggen, för då har man känt sig som en vandrande jude, men resten har varit rena förödmjukelsen.

Vad tror ni den inbitne freudianen svarar? Nej, ingenting om att man behöver något antidepressivt att tugga på. Sådant krimskrams kastar man bara åt patienter eller utbrända psykiaterkollager. Han tar i stället upp ens olyckliga barndom. Då man själv varit övergiven av sina föräldrar. Då ens pappa vägrade att ta på sig rödrocken och bomullsskäggat för att leka tomt med en, utan lät synålen fara genom lärften för att manifestera att julhelgen för oss judar är en helt vanlig arbetsdag. Han uppmanade mig att hålla på med något vettigt som att läsa Nietzsche i stället för att lyssna på radions fåniga julsånger.

Då brukade jag gråta en skvätt. För det var svårt även i kväll att leka jultomte för alla sjuka barn, men än värre att

låta mina egna barn stanna hemma ensamma och få återuppleva mitt trauma utan att få njuta av det extra som julhelgen betyder för oss svenskar. Själv minns jag från mina tonår att jag sprang i katolska kyrkan för att sniffa rökelse och såg på människor som högtidligen upplevde sin egen pånyttfödelse. Då fanns det ingen Muhammed här; annars hade jag sprungit till närmaste moské.

Freudianen tyckte varje år att jag var lika sjäpig, liksom de andra tomtarna. Så ett år bestämde han att peppa upp oss judar redan på jullunchen, då vi syndigt gläfst i oss vår barndoms förlorade skinkor och lät snålvattnet rinna till för att lutfiskarna skulle hoppa in i våra gap.

Fläksvålen stänkte ur våra munnar, när Freud bad om ordet. Han sade att nu var det dags för gruppterapi och frågade hur vi kände oss. *Nie ma problemow*, det fanns inga problem som aktualiserades och syndandet var tämligen vällustigt. Även om lutfisken andades svensk neutralitetspolitik av den mest opepprade sorten.

Det var alltid samma bredflabbiga *gut jonteff*, god helg, vi önskade varandra som ett stöd på vägen. Freud sade då att vi skulle verka enligt lustprincipen och inte följa dödsinstinkten. Då skulle allt gå lättare. Ty ingen av oss trodde på en biologisk jul utan var fullständigt klara på det undermedvetnas existens.

I år ska jag lägga luvan på hyllan. Det finns numera muslimer bland kollegerna. De tar säkert med sig sina bönemattor till sjukhuset och säger att Allah är stor. Kanske är de mer militanta än vad vi veklingar är. De där kommer säkert att påpeka att detta med att leka jultomte på en arbetsplats är rena rama traskasseriet. Därför kommer de att koppla in arbetsdomstolen ifall sådan diskriminering får fortgå ostraffad.

Vad vet jag? I år tänker jag fira en familjejul. Med mycket *gefülte fisch*, potatisplättar, nötkakor och tända ljus. Ty i år sammanfaller julen med ljusfesten, *Chanuka*. Då gjorde mackabéerna uppror mot ogudaktiga assyrier och Judith högg huvudet av sin älskare, i motsats till Maria. På det sättet räddades vår re-

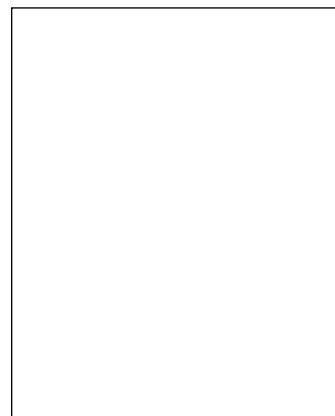

FOTO: INGEMAR LECKIUS

KRÖNIKÖR

SALOMON SCHULMAN
barnläkare, Lund

”Jag vet att man ska fråga om barnet varit snällt. Oberoende av om det heter Muhammed eller Moses och att ingen av konfessionerna firar jul. Ty nu är det den råa merkantilismen som råder.”

ligion från ett skändligt nederlag och har fortlevt i flera tusen år.

Medan jag sitter som en patriark och avnjuter middagen och ser chanukasnön glittra därute drömmer jag om min barndoms jular. Då griper mig en fruktansvärd ångest. Jag ringer upp min gamle jourshrink som säger strängt förmanande att jag borde ha tagit Fontex och Sobril och börjat premedicinera mig redan på Luciadagen »... i mitt mörka hus, stiger med tända ljus ...».

Ty Chanuka sitter järnhårt i generna, sade Freud och tillade att den helgen är biologisk i motsats till julen. •